

Handläggare: Hanna Runling
Telefon: 08-508 10 133

Till
Länsstyrelsen i Stockholms län

Ansökan om stimulansbidrag - utvecklat anhörigstöd på Östermalm 2008

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Marianne Snell
avdelningschef

Inledning

Länsstyrelserna fortsätter stödja utvecklingen av anhörigstödet i kommunerna. Under 2008 ska länsstyrelsen i Stockholm fördela 15 miljoner kronor till kommunerna i länet för att förstärka stödet till anhöriga som hjälper och vårdar närstående. Ansökan ska innehålla en ettårig plan med en grundläggande uppbyggnad av anhörigstöd. Ansökan ska vara länsstyrelsen till handa senast 31 juli 2008.

Grundläggande uppbyggnad av anhörigstödet

Östermalms stadsdelsförvaltning har en grundläggande organisation och arbetssätt för insatser och stöd till anhöriga som beskrivs nedan. En utveckling av arbetssätten sker i ett pågående anhörigstödsprojekt.

Anhörigkonsulent

Stadsdelen har en anhörigkonsulent som vänder sig till anhöriga som vårdar närstående och/eller har insatser från hemtjänst eller dagverksamhet. Anhörigkonsumenten vänder sig också till anhöriga som har sina närstående på ett vård- och omsorgsboende. Anhörigkonsumenten arbetar med vägledning, stöd och informationsfrågor samt deltar i anhörigträffar och förtroenderåd, samarbetar med stadens äldreombudsman, deltar i nätverk med bl.a. frivilligorganisationer och kyrkan. Ett etablerat samarbete finns med övriga innerstadsdelar, exempelvis vad gäller utbildningsinsatser. Anhörigkonsumenten ska genom riktad och tydlig information sprida kunskap om möjligheten att få dagverksamhet, hemvårdsbidrag, avlösning i hemmet av utbildade kvalificerade avlösare, avlastning på boenden, stödsamtal, möjlighet att få hembesök och individuellt anpassat stöd.

Anhörigombud och avlösare

Den som hjälper en anhörig i hemmet har rätt till avlösning. Avlösning utförs av hemtjänstpersonal. Förvaltningen har, med hjälp av statliga stimulansmedel och i samarbete med

övriga innerstadsdelar, utbildat anhörigombud och kvalificerade avlösare. Utbildningarna fortsätter även under 2008. Anhörigkonsulenten ansvarar för fortsatt kompetensutveckling och håller i det nätverk som bildats. Anhörigombuden ansvarar på sina enheter för att informera i arbetsgruppen och vara kontaktperson för anhöriga.

Korttidsvård och avlastning

Korttidsvård kan beviljas för att avlasta en närstående. Det kan vara en enstaka vitselse, s.k. avlastningsplats eller växelvård, periodvis återkommande vård och omsorgsvistelse.

Dagverksamhet

Dagverksamhet kan beviljas som stöd och avlösning till anhöriga som vårdar en närstående. Östermalm har dagverksamhet med både social och demensinriktning. Det finns även en öppen dagverksamhet dit alla över 65 år, boende på Östermalm, är välkomna.

Ekonomiskt stöd

Hemvårdsbidraget är en ekonomisk ersättning till den som utför omvårdnadsinsatser som annars skulle utföras av hemtjänsten. Hemvårdsbidraget kan även kombineras med avlösning och andra former av stöd till anhöriga. Anhöriganställning innebär att biståndsbedömda insatser utförs av anställd närstående.

Pågående projekt

Östermalms stadsdelsnämnd ansökte i juli 2007 hos Länsstyrelsen om stimulansbidrag för att utveckla stödet till anhöriga som vårdar närstående. Målet är att utforma en sammanhållen modell för anhörigstödet inom Östermalm, som svarar mot de verkliga behov som anhörigvårdare har och där stadsdelens personal tillämpar ett arbetssätt som främjar att alla aktörers samlade resurser når målgruppen på ett enkelt sätt. Projektet pågår 2008-01-01 – 2008-12-31.

Inom projektet har en enkätundersökning till anhörigvårdarna genomförts. Resultatet ligger till grund för projektets fortsatta arbete samt vilka förebyggande insatser som ska erbjudas inom förvaltningen. Rutiner arbetas fram för hur anhörigstödet ska byggas upp inom förvaltningen och ansvarsområden tas fram för olika personalkategorier inom anhörigstödet. Rutinerna ska implementeras i ordinarie verksamhet.

Riktad uppsökande verksamhet med informationsmöten har genomförts för att nå kända och okända anhörigvårdare. En dialog har inletts med frivilligorganisationerna för att ringa in vad de kan bidra med i arbetet med att utveckla anhörigstödet. Befintligt informationsmaterial har inventerats och uppdaterats. Grunden för en träffpunkt där anhörigvårdarna träffar andra anhörigvårdare i samma situation har arbetats fram och kommer att anordnas som ett anhörigkafé.

Beskrivning av målgrupp

Målgruppen är dels de anhängvårdare som redan är kända av förvaltningen, dels de personer som hjälper och vårdar anhänga men som ännu inte varit i kontakt med stadsdelsförvaltningen. Anhängvårdare kan vara make/maka, barn, barnbarn, släkt, vänner.

Mål för det fortsatta arbetet

Inom ramen för pågående projekt har en enkätundersökning gjorts för att kartlägga hur de kända anhängvårdarnas situation ser ut idag och vad som behöver förbättras. Resultatet visar att många anhängvårdare önskade ytterligare information, upplysning och rådgivning om de verksamheter och stöd som finns. Man efterfrågade psykiskt och socialt stöd samt utbildning och stödgrupper. Det framkom önskemål om mer flexibla och individanpassade insatser.

Den 1 januari 2009 förväntas ett nytt lagförslag träda ikraft som innebär att kommunen blir skyldig att underlätta anhängvårdarens situation, exempelvis genom dagverksamhet, avlösning och möjlighet till anhänggrupper.

Målet för det fortsatta utvecklingsarbetet, för vilket stimulansmedel nu söks, är därför att ytterligare utveckla anhängstödet och nå fler anhängvårdare inom stadsdelen. Det är viktigt att den vård och omsorg som anhängvårdare utför inte ersätter utan kompletterar den formella vården. Genom att arbeta förebyggande med att ge stöd, information och utbildning samt att ordna träffar kan man ge anhängvårdare bättre förutsättningar. Målgruppen ska känna till sina rättigheter och alla de möjligheter till stöd som finns att tillgå från kommunen, landstinget och frivilligorganisationer. Anhänga ska känna sig trygga i visshet om att det finns olika former av stöd när ett behov av hjälpinsatser uppstår. Information om möjligheter till stöd och vart man vänder sig, ska vara lätt att hitta, förebygga att saker "faller mellan stolarna".

Vad ska genomföras

I utvecklingen av anhängstödet kommer fokus att ligga på att anhängvårdarna ska känna till vilka stödinsatser förvaltningen kan erbjuda. Vidare ska fokus ligga på att utveckla ett anpassat utbud av insatser. Förvaltningen kommer att arbeta riktat och systematiskt med informationsinsatser och samarbete med andra aktörer fortsätta arbetet med att nå ut till kända och okända anhängvårdare. Följande aktiviteter och insatser planeras:

Informationsmaterial

Befintligt informationsmaterial har inventerats och uppdaterats. En strategi för vidare informationsinsatser ska utformas.

Information

Information om anhängstöd ska ges på vård och omsorgsboenden, anhängträffar, pensionärsråd, föreningar etc. som en del i det uppsökande arbetet.

Samarbete

Anhörigprojektet har genomfört uppsökande verksamhet för att nå ut till okända anhörigvårdare. Många frivilligorganisationer, slutenvården och primärvården med flera kan ha kontakt med äldre som stadsdelsnämndens verksamheter inte når. En plattform för långsiktig och förbättrat samarbete med primärvården, slutenvården och frivilligorganisationerna etc. ska upprättas.

Utbildning och handledning

Det är viktigt att de anhöriga får stöd att vilja och orka vårda sin närstående. I enkätundersökningen framgick det tydligt att man efterfrågade mental och socialt stöd. Förvaltningen kommer inom ramen för ”anhörigkaféet” att erbjuda anhörigcirklar, samtals- och fokusgrupper samt nätverk som en del i det stödjande och förebyggande arbetet. Föreläsningar och utbildningar kommer att anordnas efter behov och önskemål som framkommer bl.a. från samtalsgrupperna, ex lyfteknik och demens. Anhörigverksamheten kommer att kopplas till den befintliga öppna verksamheten Seniorträffen. Insatserna kommer att utvecklas i samarbete med föreningar och frivilligorganisationer.

Kvalificerade avlösare och anhörigombud

En fortsättning av redan påbörjade utbildningar för kvalificerade avlösare och anhörigombud kommer att ske. Utbildningarna syftar till att utbilda vårdbiträden samt undersköterskor inom hemtjänst och äldreboenden kring anhörigstöd. Utbildningar kommer att samordnas med innerstadsdelarna i Stockholm.

Dokumentation av anhörigstöd

För att få en samlad bild av de anhörigas stödbehov behöver statistik över insatserna som erbjuds till anhörigstöd eller avlösning utformas.

”Må-bra-aktiviteter”

Inom projektet kommer man att se över möjligheten att utveckla och erbjuda ”må-bra-aktiviteter” i form fotvård, bad, utflykter för att uppmuntra och stödja anhörigvårdarna.

Genomförande

Projektet ska pågå under 2009. En delprojektledare finns i befintligt anhörigprojekt. I projektet finns en anhörigstödjare och en frivilligsamordnare på deltid. Vissa tjänster kommer att köpas in, t ex utbildning.

Dokumentation

Projektet planeras, styrs och följs upp genom Stockholms stads projektstyrningsmodell ”Lilla Ratten”. Äldreomsorgens styrgrupp för projekt följer arbetet. En slutrapport skrivs.

Utvärdering och uppföljning

Utvärdering och uppföljning kommer att genomföras under hösten 2009. Resultaten kommer att användas för att bedöma och fatta beslut om vilka insatser, organisation och arbetssätt som ska ingå i den ordinarie verksamheten.

- Uppföljande enkät/intervjuundersökning med anhängvårdare
- Uppföljning av effekten för kvinnor resp män som vårdar anhöriga
- Utvärdering av prövade arbetssätt och reviderade rutiner för anhörigstöd inkl formerna för samverkan med frivilligorganisationer och andra externa aktörer

Ekonomi

Ansökan omfattar följande kostnader

Projektledning	150 000
Kurator	260 000
Frivilligsamordnare	260 000
Anhörigkonsulent	125 000
Enkätundersökning, IT-stöd	130 000
Informationsmaterial	100 000
Utbildningskostnader, ”må-bra-aktiviteter”	455 000
Samtalsledare, fokusgrupper	50 000
Uppföljning, utvärdering	80 000
Totalt	1 610 000 kr

Egen finansiering utöver ovanstående uppskattas till 686 000 kronor och omfattar stadsdelens anhörigkonsulent, informationsinsatser, vikariekostnader, lokalkostnader, biståndshandläggare och intern uppföljning/kvalitetssäkring.

Total kostnad för projektet 2 296 000 kronor.